

SCHOUPS

Werken met (schijn)zelfstandigen: bezint eer ge begint

14 oktober 2021

Werken met (schijn)zelfstandigen: bezint eer ge begint

Sara Cockx

m. +32 472 371 524

Sara.cockx@schoups.be

SCHOUPS

Antwerpen

De Burburestraat 6-8 bus 5
2000 Antwerpen

Brussel

Regentschapsstraat 58 bus 8
1000 Brussel

www.schoups.com
t. +32 3 260 98 60

Overzicht

- I. Het wettelijk kader
- II. De risico's
- III. Enkele case studies
- IV. Praktisch: de '*do's and don'ts*'

Inleiding

TABEL 1 Aantal freelancers in Vlaanderen en Brussel en jaar-op-jaar evolutie (%)

	2020	2019	2018	2017	2016
Vlaanderen	142.446 (5,0%)	135.710 (6,6%)	127.277 (6,6%)	119.435 (9,0%)	109.539 (5,6%)
Brussel	33.360 (4,4%)	31.945 (5,0%)	30.420 (7,3%)	28.362 -	-
Totaal	175.806 (4,9%)	167.655 (6,3%)	157.697 (6,7%)	147.797 -	-

Bron: Graydon Belgium nv, bewerking door UNIZO.

- Toenemend aanbod
- Toenemende vraag
- Risico's

A. Wat is schijnzelfstandigheid?

- Programmawet 27 december 2006 (gewijzigd door Wet 25 augustus 2012)
- Essentie: afwezigheid van een band van ondergeschiktheid
- Uitgangspunten
 - Partijen kiezen zelf
 - Alleen herkwalificatie indien feitelijke uitoefening onverenigbaar met gekozen arbeidsrelatie
 - Te beoordelen op basis van algemene/specifieke/neutrale criteria

B. Algemene, specifieke en neutrale criteria

■ Algemene criteria

- De wil van de partijen
- De vrijheid in de organisatie van werktijd
- De vrijheid in de organisatie van het werk
- De mogelijkheid tot hiërarchische controle

■ Specifieke criteria

- Eigen aan een bepaalde sector/beroep

■ Neutrale criteria

- Titel overeenkomst
- Inschrijving sociale kas / KBO / BTW
- Fiscale aangifte inkomsten

C. Weerlegbare vermoedens (i)

- Vermoeden arbeidsovereenkomst in 4 sectoren
 - Bouw – werken in onroerende staat
 - Bewaking
 - Vervoer
 - Schoonmaak
- Vermoeden arbeidsovereenkomst bij 5/9 criteria
- Criteria kunnen per sector/beroepsgroep worden vervangen of aangevuld
 - Autobussen en autocars: KB 29 oktober 2013
 - Voertuigen met chauffeur – collectieve taxidiensten : KB 29 oktober 2013
 - Wegvervoer en logistiek voor derden : KB 29 oktober 2013
 - Bewaking: KB 19 maart 2020
 - Bouw: KB 7 juni 2013
 - Land- en tuinbouw: KB 20 juni 2013

C. Weerlegbare vermoedens (ii) – 9 basiscriteria, aangepast per sector/beroepsgroep

1. Ontstentenis van financieel of economisch risico: geen substantiële investering met eigen middelen of geen deelname in winsten en verliezen
2. Ontstentenis van verantwoordelijkheid en beslissingsmacht over de financiële middelen van de onderneming
3. Ontstentenis van beslissingsmacht in het aankoopbeleid
4. Ontstentenis van beslissingsmacht in het prijsbeleid
5. Geen resultaatsverbintenis voor de overeengekomen arbeid

C. Weerlegbare vermoedens (ii) – 9 basiscriteria, aangepast per sector/beroepsgroep

6. Garantie op de betaling van een vaste vergoeding, ongeacht de bedrijfsresultaten of omvang van prestaties
7. Zelf geen werkgever zijn van persoonlijk en vrij aangeworven personeel of het ontbreken van de mogelijkheid om zich te laten vervangen voor de werken
8. Zich niet als een onderneming ten aanzien van derden voordoen of hoofdzakelijk of gewoonlijk voor één medecontractant werken
9. Werken in ruimtes waarvan men niet huurder of eigenaar is, of met materiaal dat de medecontractant ter beschikking stelt, financiert of waarborgt.

II. Risico's schijnzelfstandigheid (i)

- Ten aanzien van de RSZ
 - Bijdragen werkgever + werknemer
 - Verhoging 10%
 - Interesten 7%
 - Tot 3 jaar terug
- Ten aanzien van de 'schijnzelfstandige'
 - Loonvoordelen (overloon, feestdagenloon, indexeringen, ...)
 - Ontslagvergoeding
 - Volledige periode van tewerkstelling (voortgezet misdrijf)

II. Risico's schijnzelfstandigheid (ii)

- Quid onderaannemer met schijnzelfstandigen?
 - Geen hoofdelijke aansprakelijkheid hoofdaannemer
 - Maar opgelet: terbeschikkingstelling personeel!
- Quid management vennootschap?
 - Sluit risico niet uit, maar moeilijkere bewijslast voor inspectie
 - Vrijwaringsclausule
- Quid buitenlandse zelfstandigen?
 - A1 in principe bindende kracht → maar: opgelet Altun arrest

III. Case study: meewerkende vennoten / 'schijnvennoten' in de rechtspraak

- Wat is een 'schijnvennoot'?
- De volgende vennoten kunnen schijnzelfstandigen / schijnvennoten zijn:
 - Technisch profiel, slechts 1% van de aandelen, geen mandaat, geen klantenprospectie, geen keuze van werkplaats, werk tegen vaste vergoeding onder gezag van een andere aandeelhouder/mandataris (Arbh. Brussel, 12/03/2009)
 - Vennoot met groot aantal onbetaalde aandelen, die hiërarchische controle ondergaat, geen mogelijkheid heeft tot aanwerving personeel (Arbh. Bergen, 07/04/2011)
 - Vennoot die per uur vergoed wordt, met overheersende controle van bestuurder bij opmaken van bestekken, facturen, klantenbezoeken (Arbh. 22/06/2011)

III. Case study: meewerkende vennoten / 'schijnvennoten' in de rechtspraak

- Vennoot die in feite 'sluikarbeider' is maar wel correct is ingeschreven en correct inkomsten aangeeft als zelfstandige (Arbh. Luik 18/03/2013)
- Vennoot die onwetend is over aandeelhouderschap en met een mondelinge arbeidsovereenkomst werkt (Corr. Oost-Vlaanderen 18/03/2015)
- Vennoten met verwaarloosbaar aantal aandelen (Comm. Arbeidsrelaties #075, 081, 114 en 118)
- Opgelet: kwalificatie van de partijen blijft essentieel bij gebrek aan voldoende tegenstrijdige elementen. (Arbh. Brussel 23/11/2016)

III. Case study: mogelijkheid tot hiërarchische controle in de rechtspraak

- Voorbeelden uit de praktijk die als hiërarchische controle kunnen worden gekwalificeerd
 - De loutere mogelijkheid om disciplinaire sancties op te leggen (Cass. 10/10/2016)
 - Arbeid die conform gedetailleerde instructies moet worden verricht en die gecontroleerd kan worden (Arbh. Bergen 12/12/2019)
 - De mogelijkheid om bijkomende prestaties of naleving van bepaalde uren te eisen, tegen betaling van een 'boete' (Arbh. Luik 13/05/2015)
 - Een groot aantal e-mails van een senior manager die dwingende instructies bevatten (Arbh. Brussel 7/09/2018)
 - Onmiddellijke controle door video-toezicht op de zelfstandigen via webcams en whatsapp-groepen (Comm. Arbeidsrelatie #133)

III. Case study: mogelijkheid tot hiërarchische controle in de rechtspraak

- Controle die niet onverenigbaar is met het zelfstandigenstatuut
 - Strategische richtlijnen gecommuniceerd door de RvB, als hulpmiddel voor de zelfstandige (Arbh. Brussel 4/02/2020)
 - Kwaliteitseisen of kritiek op een zelfstandige die niet oplevert wat contractueel is afgesproken (Arbh. Brussel 7/06/2017), occasionele opmerkingen om een resultaat 'volgens de regels van de kunst' te bekomen (Arbh. Brussel 23/11/2016)
 - Kwaliteitscontrole (Comm. Arbeidsrelatie #074 en 147)
 - Een vetorecht voor de zelfstandige dat *de facto* elke vorm van controle uitsluit (Comm. Arbeidsrelatie #051)

IV. Hoe vermijd ik schijnzelfstandigheid in mijn onderneming?

- Organisatorische maatregelen op basis van:
 - Rechtspraak van de Belgische hoven en rechtbanken
 - Beslissingen van de Administratieve Commissie ter regeling van de Arbeidsrelatie, de '*sociale ruling*'

A. De wil van de partijen

Do	Don't
Goede dienstverleningsovereenkomst	Werknemers-clausules in de overeenkomst
Vergoeding als zelfstandige – geen indexering	Verloning als werknemer
Onderbreking van 'anciënniteit'	Opeenvolgende statuten
Toestaan van vervanging	Exclusiviteit
Variabele vergoeding	Extra-legale voordelen, indexering, onkosten
Senior, managementprofielen	Onervaren, uitvoerende profielen
Zelfstandige, ook naar externen toe	Integratie in het 'personeel'

B. Vrijheid van organisatie van werktijd

Do	Don't
Vrijheid = blijheid	Vaste uurroosters
Praktische afspraken	Verantwoording en tijdsregistratie
Melding van vakantie	Vakantieaanvraag of -goedkeuring
IT-systeem om te faciliteren	IT-systeem om te controleren
Informereren	Rapporteren

C. Vrijheid van organisatie van werk

Do	Don't
Omschrijving van diensten	Job descriptions
Richtlijnen en verwachtingen	Instructies
Zelfstandigen voor specifieke rol	Gemengde ploegen
Gezamenlijke strategie	Verplichte naleving van policies
Deadlines en beperkingen in samenspraak	Eenzijdig opleggen van regels

D. Hiërarchische controle

Do	Don't
Scheiding en behandeling als aparte categorie	Integratie in het organigram
Evalueren	Sanctioneren
Coachende, vormende controle	Disciplinaire, tuchthandhaving
Objectieve kwaliteitseisen	Controle van prestaties, functioneringsgesprekken
Rapportagelijijn naar Raad van Bestuur	Rapportagelijijn naar werknemers

Q&A

SCHOUPS

Antwerpen

De Burburestraat 6-8 bus 5
2000 Antwerpen

Brussel

Regentschapsstraat 58 bus 8
1000 Brussel

www.schoups.com
t. +32 3 260 98 60

seminaries /
webinars

www.schoups.be/nl/events

SCHOUPS

Antwerpen

De Burburestraat 6-8 bus 5
2000 Antwerpen

Brussel

Regentschapsstraat 58 bus 8
1000 Brussel

www.schoups.com
t. +32 3 260 98 60

Bedankt voor uw aandacht

Sara Cockx

m. +32 472 371 524

Sara.cockx@schoups.be

SCHOUPS

Antwerpen

De Burburestraat 6-8 bus 5
2000 Antwerpen

Brussel

Regentschapsstraat 58 bus 8
1000 Brussel

www.schoups.com
t. +32 3 260 98 60